حوادث متعلقه باعلیحضرت سلطان عثمانی
ترجمه عارفخان از ترکی

حوادث متعلقه با علیحضرت سلطان

صاحبمنصبان نظامی را که چندی قبل بجهة تکمیل عملیات و حسیات فنون عسکریه به (برلن) فرستاده و در اصل فنون حاضر رکاب دولت المان کرده بودند راپورتی که مبین وضع تحصیل آنها بوده از جانب وزارت جنگ المان بوزارت جنگ عثمانی فرستاده بود چون عیناً بحضور سلطان تقدیم شده و بعد از تدقیق مظهر تحسین و تمجید شده لهذا معلمین و مشاقین آنها از قرار ذیل نشان داده شده است .

موسیو آلفونس سرتیپ اول = مجیدی از درجه دوم — موسیو ایلکز سرتیپ سوم = مجیدی از درجه سوم — موسیو کابلین نایب اول = مجیدی از درجه سوم — موسیو فون اسپاخ نایب اول = عثمانی از درجه چهارم .

بنا بمیل و خواهش اعلیحضرت سلطان زوجات محترمه سفرای دول خارجه قرار داده بودند که در تحت حمایت سلطان در باغ تپه باشی شبی یک کونسر و یک (تیاتر) داده و غیر از مخارج حاصل و قیمت بلیت را با هالی چشمه که از صدمهٔ زلزله پریشان شده بودند توزیع و تقسیم نمایند قیمت هر بلیت که پنجهزار دینار بود غیر از امنا و وزرا و ارباب مناصب که بقدر پنجهزار بلیت خریده بودند اعلیحضرت سلطان هفتصد و شاهزادگان سیصد و پنجاه و اهالی حرم دویست و پنجاه و عمله خلوت سیصد بلیت خریده و سفرای دول نیز در این باب اظهار مساعدت نموده بودند شب چهارم هم محرم مدعوین در باغ مذکور حاضر بوده و محض حرمت عاشورا اعلیحضرت سلطان و شاهزادگان و اغلب امنا و وزرا و سفیر ایران عذر خواسته اند حاصلات شب مذکور غیر از مخارج مشروبات و غیره به سه هزار لیرا یعنی هشت هزار و پانصد تومان رسیده و فردای روز مذکور معجلاً بقصبه (چشمه) و (اورله) ارسال داشته اند امیر عبدالقادر جزایری که چند ماه قبل از این در شام وفات کرده بود اعلیحضرت سلطان حکمی بوالی (سوریه) فرستاده است که بعد از این هر ماهی سیصد و هشتاد و پنج

تومان مستمراً از خزانه ولایت مذکوره باولاد و احفاد امیر مشارالیه داده که محتاج
بخارج نباشند .

محض تسهیل معاش و تخفیف پریشانی اهالی چشمه و اورله) این دفعه نیز مبلغ
ششهزار و هشتصد و پنجاه تومان از جانب اعلیحضرت سلطان با مأمور مخصوص
فرستاده و با مالی پنجاه و دو قریه که از زلزله صدمه زیادی بآنها وارد شده
تقسیم و کتابچه اش را تقدیم نموده اند .

از جانب سلطانی به (هوبرت) پاشای انگلیزی و (وریه) پاشای المانی که از
انجا و مشغول امور بحریه و عسکریه عثمانی هستند و منصب سرداری دارند و قطعه
مدال امتیاز از درجه دوم داده شده است .

روز بیست و دوم محرم الحرام پانزده رأس گوسفند و یک خروار نان از
جانب سلطان بفقرای مهاجرین که هنوز از اسلامبول بجای دیگر فرستاده
نشده اند ارسال داشته شده است .

در زمان سلطان عبدالعزیز خان مرحوم مریضخانه صد نفری در جوار خاصکی اسلامبول

بجهة مریضه های زنان بیوه و فقرا ساخته شده بود و چون این مریضخانه کفایت مرضی
نداشته لهذا بتوسط مقام مهد علیا اعلیحضرت سلطان حکم کرده اند که مریضخانه
مذکور را مبدل به (دار العاجزات) کرده و بجهة مرضای اناث هم (حاش قوناق)
که در اتصال دار العاجزات است منقلب بمریضخانه که برای صد و پنجاه نفر کافی
باشد نموده و تمامی مخارج هر دو را هر ماه از مداخل پل آهن و پل خیرات وغیره
گرفته و صرف نمایند .

بنا بحکم سلطانی در بابعالی معلمخانه لسان تأسیس و برقرار گردیده و حکمی سخت
صادر شده که از مأمورین بابعالی اشخاصی که بسن چهل نرسیده حتماً زبان فرانسه را
تحصیل نمایند .

در تاریخ بیست و پنجم محرم دستخطی بوزارت علوم صادر شده و بر منطوق همان دستخط
خود سلطان تمامی معلمخانه ها را تحت حمایت و ریاست خود قرار داده است
عادله سلطان که عمه محترمه سلطان است بجهة دختران اسلام در اسلامبول دارالفنونی
انشا کرده و املاک خود را که ماهی پانصد تومان مداخل دارد وقف دار الفنون مذکور

وقف نموده است .

بنا بخدمات صادق پاشای صدر اعظم اسبق که در جزیره (لمنی = دریای سفید)
اقامت داشت از جانب سلطان حکمی بوزارت مالیه صادر شده است که مادام
الحیات ماهی دویست و پنجاه تومان بمشارالیه بدهند .

اعلیحضرت سلطان دستخطی بوزیر دربار فرستاده و حکمی کرده است بجهة عمارت
(یلدز = ایلدوز) مسجد کوچکی که خیلی خوش وضع باشد بسازند و مخارجش را از خزانه
خاصه بگیرند .   چون درین اواخر که حدود یونان و عثمانی تحدید
گردید قصبه (ناروه) بدست یونانیان افتاده و مهاجرینی که درین جانب مانده بود
قصبه نداشت محض رفع احتیاج اهالی و تأمین انضباط حدود همانوقت حکمی صادر
شده بود که شهری را در محل مناسبی بوضع جدید بنا کرده مهاجرین را سکنی دهند
و بقدر پانزده هزار لیرا که معادل سی و هشت هزار و پانصد تومان باشد بدست
مأمورین امین از خزانه خاصه سپرده بود و مزرعه خیلی وسیعی که در مقابل (ناروه)
بود و تعلق بمقام سلطنت داشت شهری را در همان مزرعه آباد کرده و اسمش را

(حمیدیه) نامیده بودند سلخ ماه محرم عریضه بحضور سلطان تقدیم کرده
و اظهار نموده اند که از اهالی اسلام که در (ینگی شهر) و (ناروه) و در سایر جاهائیکه
بدست یونانیان افتاده است بقدر سی هزار خانوار هجرت کرده و بشهر مذکور
آمده خانه های عالی ساخته و خیابانهای وسیع گشوده و جابجا درختهای مرکبات
و غیره کاشته و شهر جدید را مماثل شهرهای منظم فرنگ نموده اند .

اعلیحضرت سلطان نیز بجهة شهر مذکور یکساعت بزرگ فرستاده و دستخطی
بباب عالی صدور یافته و حکم شده است که در اطراف شهر مذکور استحکام و قلاع
و یک سربازخانه چهار هزار نفری و مریضخانه و یک مسجد جمعه و برای طالبین و
طالبات دو باب مکتب رشدیه [۱] چند باب مکتب ابتدائی [۲] و ارک
حکومت و پستخانه و تلگرافخانه و سائر مستغلات را بزودی ساخته مخارج ابنیه
مستحدثه مذکوره را هر وزارت از مخصصات خود صرف نمایند .

در روز جمعه آخر محرم الحرام چهار نفر از متقاعدین [۳] صاحبمنصبان عسکریه که سن
آنها از هشتاد گذشته و سینه آنها از مدل و نشانهای طلا و نقره و مجیدی و عثمانی

[۱] رشدیه یک مدرسه است که بعد از فارغ شدن مکتب [۲] شاگردان را بآن مکتب میبرند بعد از دو سال تحصیل به (مکتب اعدادیه) و از مکتب اعدادیه هم به (مکاتب عالیه) رفته از آنجا مشهور شده با علوم بیرون میآیند
منشی مترجم

[۳] متقاعدین متقاعد را میگویند که بازنشسته دولت بوده با معدل و مستمری ... خانه نشین کرده‌اند از دیوان ماهیانه میگیرند
مترجم

مرتین ساخته بود در موقع سلام جمعه عریضه باعلیحضرت سلطان داده و شکایت
از نرسیدن ماهیانه خودشان کرده بودند علیحضرت سلطان حکم کرده اند که
بعد از نماز جمعه در عمارت (یلدز) حاضر شوند .

بعد از ادای نماز جمعه مشارالیهم را بحضور خواسته و تفصیل احوال آنها را پرسیده اند
از نتیجه معلوم شده است که مشارالیهم در اول نظام داخل افواج شده یکی تا به
سرتیپ یعنی عساکر بحریه و یکی هم بسرهنگی توپخانه و دو نفرشان هم بسرهنگی
افواج نظامیه نائل شده و هر چهارش هر چند جا زخم برداشته و محض آنکه
برتبه شهادت فائز شوند با میل و خواهش خودشان درین جنگ اخیر هم
داخل نظام شده و هر یکی در یک اردو حضور داشته اند .

علیحضرت سلطان از ملاقات این پیران که هر یکی یک تاریخ مجسمند خیلی
مشعوف شده و حکم کرده اند که شرح احوال آنها را کما هو الواقع ضبط نمایند .
و غیر از مواجب پس افتاده آنها بهر یکی انعامی داده و مقرر فرموده اند که برای
هر یکی یکخانه مناسب از صرف جیب همایون در جوار عمارت یلدز بخرند که گاهگاهی

بحضور آمده اثبات وجود نمایند .

عبدالله پاشای کردارسی پنجسال باینطرف برتبه وزارت نائل گشته و در اغلب
ولایات حکومت کرده و درین اواخر از حکومت ولایت (معمورة العزیز =
خرپوت) معزول شده و در (بیروت) اقامت داشته بود از مأموریت معفو
گردیده و بنا بحکم سلطانی مبلغ دویست و پنجاه تومان بجهة مشارالیه مقرر فرموده
بودند آنروز که فرمان مواجب بدست مشارالیه میرسد دو ساعت بعد وفات
میکند واقعه را که بعرض سلطان میرسانند دوباره حکمی صادر میشود که مبلغ مذکور را
هر ماه بعیال و اولاد مشارالیه برسانند .

روز سیم ماه صفر از جانب سلطان باز بمهاجرین که در اسلامبول هستند هشت
راس گوسفند و یک خروار و نیم نان انعام کرده شده است .

حریقی که در روز پنجم ماه صفر در محله خاصکوی (تفصیلاتش در جزو حوادث ولایات
عرض خواهد شد) وقوع آمده بود از جانب علیحضرت سلطان عجالة یکهزار لیرا
که معادل دو هزار و پانصد تومان باشد باهالی محله مذکوره که اغلب یهود هستند

انعام گردید . یکعدد چهلچراغی که دویست عدد جای شمع داشت
اعلیحضرت سلطان بجهة منور ساختن و مزین نمودن قبه صخرة الله المشرف
که در بیت المقدس واقع و در عقیده عامه مسلمین همان سنگی است که در شب
معراج حضرت رفرف سوار سبحان الذی اسری یعنی سید الانبیا و سند
الاصفیا محمد مصطفی صلوات الله و سلامه علیه و آله الذکی بر آن قدم نهاده
و براق را سوار شده اهدا فرموده و بواسطه یکی از مأمورین وزارت
اوقاف به بیت المقدس فرستاده اند .

روز ششم ماه صفر المظفر که روز مولود مسعود اعلیحضرت شاهنشاه ایران ناصر
الدین شاه پادشاه اسلامیان پناه بود بنا برسم قدیم و حکم اعلیحضرت
سلطان کشتی قراول همایون با علمهای دولتین علیتین فوق شوکتین تزیین
گردیده و بیست تیر توپ انداخته و از مابین همایون نیز عطوفتمآب میرزا بیک
افندی ایشیک آقاسی باشی و سعادتمآب خلیل پاشا امیر تومان و
اجودانباشی خاصه همایونی بسفارت سنیه دولت علیه ایران به رسم

تبریک و تهنیت این عید ولادت مستوجب المیمنت را دولتمآب حاجی میرزا
محسن خان سفیر کبیر و امیر تومان بجا آوردند و در شب همان روز در سفارتخانه
دولت معظم لها با بیدقهای رنگارنگ این دو دولت اسلام تزیین گردید
آیین بندی و آتشبازی خوب بجا آورده و یکدسته موزیک نظامی هم
سامع مهمانها را بنغمات مسرت بخش مسرور و محظوظ ساختند و در آن مهمانی
اغلب سفرای کرام جناب دولت و عطوفتمآب نجیب پاشای داماد و
دولتمآب منیف پاشا - و دولتمآب محمود پاشا رئیس دائره تنظیمات شورای
دولت و بسیاری از رجال و مأمورین حضور بهم رسانیده اند .

حضرت دولت و نجابتمآب محمد توفیق افندی فرزند ارجمند اعلیحضرت سلطان
که سه سال است در جرگ عساکر بحریه منصب سلطانی داشت چون بنا بقانون
نظام امتحان عملیات و حسیات لازمه خود را بجا آورده لهذا امثل سائرین
معزی الیه را منصب یاوری دوم برقرار نمودند .

بجهة تهوین و تخفیف مضایقات اهالی (ساماتیه) که خانه و اغلب اموال و اشیای

آنها سوخته و خودشان در این موسم زمستان در زیر چادرها و کوچه‌ها مانده‌اند
اعلیحضرت سلطان کومیسیونی مرکب از رمزی افندی رئیس مجلس محاسبات شهر
و بلاک بیک بیگلربیگی بیک اوغلی و موسیو ونیتر دیرکتور بانک عثمانی و
(موسیو برنار دونوبی) دیرکتور بانک اعتبار عمومی و اندون افندی رئیس مجلس بلدیه
صحاتیه تشکیل کرده و نیابت اولی ریاست کومیسیون مذکور را بکامل پاشای
وزیر اوقاف و نیابت ثانیه‌اش را بمظهر پاشا وزیر محاسبات اسلامبول محول فرموده .
این کومیسیون غیر از روز جمعه هر روز مجتمع شده ارباب اقتدار و وسط الحال
و فقرای آنها را تفریق و حرف و صنایع اهل هر خانه را تحقیق مینمایند .
کومیسیون مذکور قرار داده که یکصد هزار بلیت طبع کرده و هر یک بلیت را به
سی شاهی ایران بفروشند . مخارج طبعیه و پول کاغذ مذکور بلیت‌ها را
خود سلطان از صرف جیب خود داده و حکم کرده است که غیر از لشکر و
افراد پولیس و ژاندارمری تمامی مامورین که از دیوان مواجب دارند
یکقسمت از بیست قسمت ماهیانه یکماهه خودشان را به کومیسیون مذکور داده

در مقابلش از آن بلیت‌ها بخرند .
از این بلیت‌ها فقط خانواده سلطنت چهار هزار عدد خریده‌اند که قیمت آنها
معادل دو هزار و دویست تومان ایران است .
چون خبر تلگرافی بسلطان رسیده که (فیرک = سورتمه) امپراطور روس
در شکارگاه برگشته شانه‌های معظم له صدمه وارد آمده است لهذا اعلیحضرت
سلطان با تلگرام اظهار تأسف کرده و تهنیت سلامتی نموده و از جانب
اعلیحضرت امپراطور اعظم در کمال احترام اظهار تشکر فرموده شده است .
از اول زلزله تا حال مبالغیکه فقط از جانب سلطانی باهالی (چشمه) و (ارولو)
فرستاده شده است از چهار هزار و ششصد مجیدی که معادل یازده هزار و
پانصد تومان ایران است عبارت بوده است .
دستخط سلطانی بباب عالی فرستاده و حکم شده است که من بعد اشخاصیکه
سواد ندارند در خدمات دولت استخدام ننمایند و از آنها اشخاصی که مسبوق
الخدمه و حالا هم مستخدمند ملکی و رتبی از خدمات عفو کرده و بفراخور حال

خودشان مواجبی مقرر نمایند که تا زنده هستند باحدی محتاج نشوند .

از جانب سلطانی یکقطعه نشان امتیاز از درجه اول و مکلل بجهة اعلیحضرت (هومبرت) پادشاه ایطالیا تهیه گردیده و بایصال نشان مذکور غازی احمد مختار پاشا مأمور شده و از جهة از جانب سفیر اسلامبول دولت مشارالیها بباب العالی اظهار امتنان و تشکر نموده شده است .

در بالا عرض شد که زوجات سفرای دول بتمایل سلطان بازاری برپا شده که اشیای نفیسه را که بجهة تخفیف ضرورت اهالی (حبشه) و ادرنه حکمداران اروپ فرستاده بودند بفروشند . دو قبضه تفنگ شکاری که آنها را که اعلیحضرت امپراطور اطریش اهدا فرموده بودند بقیمت هزار و پانصد فلورین خود سلطان خریده است .

درین بازار چای و قهوه و شروبات مشروعه را دخترهای سفیر دولت (بلژیک) و نقل و میوه و انواع آنها را زوجه سفیر یونان فروخته اند .

نفع زوجه سفیر اطریش ششصد و نفع زوجه سفیر انگلیس هفتصد و چهل و نه

و نفع زوجه سفیر المان چهارصد و پانزده و نفع زوجه سفیر یونان دویست و سی و پنج و نفع زوجات سفیر فرانسه و روسیه و افرنگ و زوجه (اهوپ) پاشا که از جانب سلطان مأمور بفروش هدایای عثمانی بوده اند هزار و هشتصد و شش و نفع دختران سفیر بلژیک یکصد و نود و پنج لیرا شده است مجموع نفع بازار مذکور عبارت از چهار هزار لیره است که معادل ده هزار تومان ایران است .

بعد از اتمام کار بازار از جانب (مادام نلیدوف) زوجه سفیر دولت روس یک مهمانی خیلی مزین بخانمهائی که در بازار مشغول خدمت بوده اند داده و تمامی نفع بازار با کتابچه بواسطه مستوفی بانک عثمانی بحضور سلطان فرستاده و مستوفی مشارالیه بعد از شرفیابی حضور مأمور شده اند که بچشمه رفته مبلغ مذکور را بکومسیون اعانه بیوت تسلیم نمایند .

مخارج جنازه و ختم حسام الدین افندی پدر فخری بیک افندی سفیر عثمانی از صرف جیب سلطان داده شده است .

چون در آخر اجتماع مبعوثان وکلای ملت قرار داده بودند که ماهیانه صدر اعظم
سیصد و پنجاه و ماهیانه وزرای دربار دولت و ماهیانه مستشاران نایبان اول
وزرای دربار هشتاد مجیدی طلا باشد از آن تاریخ تا حال ماهیانه مشارالیهم
بر منوال مشروح بود و اینها هم همیشه از کمی این ماهیانه شاکی بودند یکسال
قبل مجلس اعیان قرار داد که در وقت اجتماع مجلس مبعوثان مواجب مشارالیهم
بیفزایند هنوز که مجلس مبعوثان مجتمع نشده در تاریخ بیست و هشتم صفر هذه السنه
دستخطی بباب عالی ارسال داشته و حکمی نموده شده که من بعد بصدر اعظم
هفتصد و پنجاه و بوزرای دربار سیصد و بمستشاران یکصد و سی و پنج مجیدی
طلا ماهیانه داده شود وزرای دربار این دستخط را که زیارت کرده عریضه
بحضور سلطان نوشته اظهار شکر نموده اند .

(گمان بر این است که این فقره در آینده باعث دردسر سلطان شود چه ، مغایر
قانون اساسی است . اگرچه در روزنامها صراحتی نیست ولی اگر کنه
این فقره بعض املاک سلطنت را سلطان بخزانه مالیه واگذار نماید این حکم

نافذ نخواهد شد) مترجم . بنابر امر سلطانی مقرر شده است
که کومسیونی مرکب از مأمورین عثمانی و انگلیس تشکیل یافته فقره املاکی
که راجع بخانواده سلطنت[2] است حل و تسویه نمایند .

[2] و واقع در جزیره قبرس

چون مدتی است اداره پولیس اسلامبول بمحافظت مملکت اهتمام کرده
انبوهی از دزد و دغل و الواط و اجلاف را گرفته از لوث وجود آنها آن
پای تخت را پاک نموده اند لهذا بخدمت اداره پولیس مورد تحسین
آمده در نسبت یک ماهیانه خودشان بتمامی تابعین و صاحبمنصبان
اداره مذکوره از صرف جیب سلطانی انعامی داده شده است .

باز بمهاجرین روم ایلی ده راس گوسفند و یکصد و پنجاه وقیه نان
که یک وقیه هفده سیر است از جانب سلطان فرستاده شده است

باب عالی

دائره صدارت عظمی از دهم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۰۱ الی چهارم ربیع الاول
هذه السنه یعنی در مدت پنجاه و سه روز از جانب صدارت عثمانی[1] نشان عثمانی

[1] یکصد و چهل و هشت

ومجیدی ومدال امتیاز وشفقت از مراتب مختلفه بصاحبمنصبان کشوری ولشگری

وبعض مأمورین وخواتین فرنگ عطا شده وبه دویست ودوازده نفر هم

مناصب کشوری ولشگری تفویض نموده اند .

دائره شیخ الاسلام

دستور العملی که عبارت از هشتاد فقره وراجع بتکالیف حکام وقضاة شرعیه است

شیخ الاسلام عثمانی نوشته وبصحه سلطان رسانیده که بواسطه روزنامه ها

اعلان نماید واهالی هم بدستور العمل قضاة واقف شده لقمه وندان

حرص آنها نشوند **باب اول** دستور العمل مذکور راجع بحرکات وسکنات

قضاة است **باب ثانی** بیان میکند تکالیف مجتهدین ومفتیها

وسایر علما را **باب ثالث** عائد بتکالیف عمله مأمورین شرعیه

که عبارت از ضباط ونواب واحکام نویس وغیره است **باب رابع**

بیان میکند مقدار حق القلم واجرت قدم وخرج وثایق ومواجب آنها را

باب خامس راجع بمکافات ومجازات است .

وزارت داخلیه

حکمی بتمامی ولایات نوشته وغدغن نموده است که من بعد هرجا از

اشخاص مضره از قبیل اشقیا ودزد واشرار ظاهر شود بدست آورده بقتل

رسانیده اهالی وابنای سبیل را از تسلط وشر آنها برهانند وخیلی وقت

نمایند که اشقیای عشایر وقبایل تخطی حدود نکرده آسیبی باهالی مطیعه

طرفین نرسانند .

از پنجاه وسه روزه روزنامه های عثمانی معلوم میشود که در بهذت مأمورین

ولایت یکصد وشصت وسه نفر از اشخاص مذکوره گرفته ودوازده نفر آنها

که بمأمورین استعمال سلاح کرده اند کشته شده اند .

از شام بوزارت امور داخله نوشته شده است که درمیان حجاجیکه بشام

آمده اند از وبا اثری دیده نشده است .

وزارت داخلیه مأمورین تهیه مینماید که تمامی نفوس ذکور واناث مملکت

عثمانی را نوشته تذکره تابعیت بدهد وبرای اشخاصیکه نفوس خودشان را

نهفته بمأمورین تحریر خبر ندهند کیفر سخت مقرر نموده است .
بنا بحکم سلطانی مدتی بود نقشهٔ ممالک عثمانی را مهندسین وزارت
داخلیه رسم میکردند از قراریکه روزنامه‌ها مینگارند رسم و طبع نقشهٔ مذکوره را
انجام رسانیده بکتابفروشها داده شده است که فروخته شود .

وزارت خارجه

اعلان مینماید که هر تاجری که باسلامبول نفت بیاورد حقی ندارد
که غیر از مخزنی که از جانب دیوان ساخته شده است نفت خود را در جای
دیگر انبار نماید و از برای هر صندوق بحساب ایران پانزده شاهی اجارهٔ
مخزن گرفته خواهد شد و نفت فروشها هم حق ندارند که بیش از لزوم در
دکانهای خود نفت نگاه بدارند و حکم این غدغن در تمامی ممالک
عثمانی جاری خواهد شد .
باز اعلان مینماید که هر شخصی از تبعهٔ خارجه که در ممالک عثمانی مشغول تجارت
و صنعت و کسب دیگر است بموجب معاهدهٔ اخیره که بین الدول مقرر

شده است مالیاتی باسم (پاتنت = مالیات از روی منافع تجارت)
گرفته خواهد شد .
چون مسئلهٔ حل و فصل شدن حدود قطور بهار آینده معلق گردیده
لهذا روزنامهٔ (الجوائب) و (ترجمان حقیقت) تعویق این مسئله را
منافی بمنافع اسلام دیده نظر وقت و اهتمام بابعالی را بزودی
بحل و فصل این فقره جلب مینمایند .
از مندرجات روزنامه‌های اسلامبول معلوم میشود که وزارت امور
خارجهٔ عثمانی این روزها فقرهٔ متعهدی و کانال ثانی سوئز که میخواهند
از نو حفر نمایند و فقرهٔ تعیین حصهٔ قرض عثمانی که مشارکت دول صغیرهٔ
بالکان را عهده‌دار مقرر است پیشنهاد کرده اشتغال دارد .
چه (لورد دوفرین) این روزها بنای مراودهٔ فوق العاده را با وزارت
خارجهٔ عثمانی گذاشته است .
بنا بر تقریر وزیر امور خارجه از جانب صدر اعظم تمامی حکام ولایات

عثمانی حکم شده که در ممالک عثمانی اهالی تونس را تابع بقانون
عثمانی شناخته و در حق آنها کمافی السابق معامله نمایند زیرا که دولت عثمانی
عهدنامه (باردو) را که فیمابین فرانسه و بیک تونس منعقد شده است تصدیق
ننموده و (پروتست) کرده است .

وزارت امور خارجه بسفرا یادداشتی نوشته و اظهار کرده است مسئله تابعیت را
بانجام برسانند و سفرا نیز این اظهارات وزارت خارجه را پذیرفته و قرار
داده اند که هر سفارت دفتر مبسوطی را نوشته بوزارت مشارالیها بفرستند
توضیح آنکه در مملکت عثمانی جمعی هستند ادعای تبعیت خارجه کرده که
نه مالیات بدیوان میدهند و نه حکومت عثمانی را میشناسند و بقونسولها
و بلکه بسفرای بعض دول رشوت داده انواع فضایح را مرتکب میشوند و هنگام
کیفر از آنها حمایت می بینند .

مدتی بود که وزارت امور خارجه میخواست این اغتشاش را از میان بردارد
و درینباب قانون سختی هم نوشته بسفارتخانه ها ابلاغ کرده بودند .

اما سایر خصوصات داخله اجرای این فقره را مانع شده و بگوشه نسیان
انداخته بودند چون این روزها جمعی از گریک های تبعه قدیمه عثمانی
اظهار تابعیت یونانی کرده و ازین رو اغتشاشی در امور مذهبیه و سیاسیه
بهم رسیده لهذا وزارت امور خارجه این تکلیف را بتمامی سفرا اظهار نموده است

بموجب قرار واقع مجلس خاص وزرا وزیر امور خارجه عثمانی بسفرای
دول رسماً اطلاع داده است که تا چهارم ماه حزیران سنه ۱۸۸۳ عیسوی عهد
نامه تجارتی خود را تجدید و تعرفه را تنظیم نماید باب عالی درباب رسم گمرک
بحرکت خود تابع خواهد شد و تا ختام امتداد احکام عهدنامه های قدیم
مرعی الاجرا خواهد ماند و هر امتیازی در خصوص تجارت و رسم گمرک که به
باب عالی در معاهدت تجار و کشتی یکدولت و به تمامی معاهدین هم دارای
همان امتیاز خواهد شد .

عزتماب رفیق بیک که در بندر بوشهر از جانب عثمانی شهبندر بود از
مأموریت خود معزول و به باش شهبندری اصفهان مأمور شده از جانب

وزارت امور خارجه بجهة مشار الیه یک قطعه نشان مجیدی از درجه سیم فرستاده
شده است منصب قلمی مشار الیه معادل با سرتیپی دوم ایران است .

اگرچه مسئله تفریق حصه دیون هنوز کاملاً حل نشده است ولی بین الدول
کتابچه های مقدار حصه دیون مبادله شده و گفتگو در سر تنزیل و مقدار
راس المال است . دولت عثمانی با ادله ثابت کرده است
که حکومتهای صغیره بالکان باید که بیست میلیون لیرا استرلین متحمل قروض عثمانیه
شده و اطمینان بدول معظمه بدهند که حصه خودشان را در مدت بیست و بحبال
هند
با منزل از قرار قسط تأدیه نمایند و بجهة هر صد لیرای استرلین سه لیرا و نیم منزل بدهند
دولت انگلیس مقدار عمومی حصه قروض حکومتهای صغیره را در کتابچه خود چهار و
کرور نوشته است .

دولت روس بر اینست که هر حکومت حصه خود را نقد نداده از صرافانه ها سهام
قروض عثمانی را خریده بخزانه عثمانی تسلیم نمایند .
ازین طرف دولت عثمانی هم اعتراض باقوال و آرای انگلیس و روس کرده

اظهار رضایت بحکم و قرار سایر دول ننموده است .

وزارت عدلیه و مذاهب

وزارت عدلیه حکمی بجمیع محاکم عدلیه ممالک عثمانی نوشته و غدغن اکید
کرده است که من بعد تمامی مفتشین عدلیه ولایات در مراکز ولایات توقف
نکرده همیشه بمحاکم اطراف سرکشی نمایند و نگذارند که خلاف حق و عدل
حرکتی از کسی صادر شود .

بحری پاشا رئیس پولیس غلطه و بیک اوغلی که از خانواده پاشایان موصل است
در تاریخ ۱۲۸۵ جوانی بود امرد و خوش منظر محمود پاشای عرب که در موصل
حاکم بود از خورشید بیک پدر بحری پاشای مشار الیه که آنوقت بحری بیک
بود رشوتی گرفته و بمحال وارطوی موصل نایب الحکومه تعیین کرده بود
بعد از عزل محمود پاشا احمد بیک طلی اوگوز محمد پاشا که حاکم موصل شد مأموریت
بحری بیک را خلاف قانون و مخل شأن دولت عثمانی دانسته از مأموریت
عزل کرده و بپدرش گفته بود که برای این جوان تحصیل علم و کمال ازین قبیل

مأموریتها نافع تر است . مشارالیه نصیحت احمد بیک را پذیرفته
و پسرش را برد که در اسلامبول بیک معلمانه دولتی بدهد خورشید بیک
مشارالیه روزی با پسرش بخانهٔ کامل پاشای عسکری شوهر زینب خانم
دختر محمد علی پاشای مصری رفته که استدعا نماید که پسرش را بیک معلمانه
واسطه شود بپذیرند . پاشای مشارالیه که جوانان خوش منظر را دوست
میداشت بعالی پاشای صدر اعظم مرحوم عریضه نوشته خورشید بیک را
نایب الحکومهٔ همان محال وارطو گردانیده از اسلامبول بیرون کرد .
پسرش بحری بیک در جرگ پیشخدمتهای کامل پاشا داخل شد مدتی
نگذشت که بمنصب سلطانی پولیس بیک اوغلی نائل گردید و بقراولی
دربخانهٔ پاشای مشارالیه معین شد .

رفته رفته ترقی بمنصب سرهنگی کرد و بعد از وفات عالی پاشا محمود ندیم
پاشا که صدر اعظم شد شهادت دروغی در حق حسنی پاشا مشیر ضبطیه داد
محمود ندیم پاشا مشارالیه را ترتیب کرده بریاست پولیس ولایت دیاربکر

تعیین نمود بعد از عزل و نکبت محمود ندیم پاشا کامل پاشا از مدحت پاشا
استدعا کرده بحری بیک را نایب الحکومهٔ غلطه و بیک اوغلی نصب نمودند
مشارالیه که بدین مأموریت نائل گشت شب و روز را از هم فرق نموده بضبط
و ربط بیک اوغلی حصر اوقات کرد تا اینکه سفرای دول از باب عالی درخواست
کرده مشارالیه را نائل بمنصب (میرمیرانی = میرپنجه کشوری) نمودند .
هر روز خدمتی تازه جلوه داد و از دولت یونان و اطریش و بلژیک و
روس نشانهای معتبر گرفت و از آن روز معین از تاریخ نود و یک تا
حال نایب الحکومه و رئیس پولیس غلطه و بیک اوغلی بود .
مدتی بوده است محض اینکه هم خدمتی بخرج دهد و هم منتفع شود (خفیه = پولیس مخفی)
ها را از بستگان خود ساخته هر شخصی را که بیزبان و بی صاحب دیده بیک
بهانه خانه اش را خراب میکرده است .
چه طور شد که هشت ماه قبل اینها چهار نفر قلابی زن را گرفته بعد الاستنطاق با اسباب
قلبزنی بوزارت عدلیه فرستاده اند . وزارت عدلیه هم آنها را باستنطاق حواله کرده بود

وقایع نگار بیک اوغلی (ترجمان حقیقت) که با فعال اداره پولیس بیک اوغلی
پی برده است بنا بر این اطلاع روزنامه ترجمان حقیقت در حق بحری پاشا
بنای بد نوشتن را گذاشت و همیشه مینوشت که در بساط نه قلابی است نه پول
قلب قلابی و دزد و قمارباز و جیب بر و لی عار اداره پولیس بیک اوغلی است
این اقدامات ترجمان حقیقت را که سائر روزنامه ها دیدند آنها هم بنای
بد نوشتن را گذاشتند و وزارت عدلیه مجبور شد که این فقره را کماهی حقها
تحقیق نماید . از طرف اعلیحضرت سلطان نیز دستخطی بوزیر عدلیه نوشته
اظهار نمود و لاحقیقت این فقره را خواست .

مردم دیدند که حق اظهار خواهد شد از هر طرف متوجه شده هر چه اطلاع داشتند
بروزنامه نگارها میگفتند در مدتی روزنامه از روزنامه های اسلامبول دیده
نشد که از مساوی و معایب اداره پولیس مطلبی ننویسند .
از این بود که خفیه های اداره پولیس را حبس کرده باستنطاق آنها اهتمام
و باظهار حق اقدام نمودند و در این بین کاغذیکه آنها به بحری پاشا

نوشته اند بدست مامورین عدلیه افتاد و از خانه های آنها هم بعضی آلات
و ادوات قلابیه و غیره بیرون آمد و اسباب قلابی زنی را که با همان
اشخاص بتهمت قلابی باداره عدلیه داده بودند نفر انجانه فرستاده شد
نفر انجانه اعلام نمود که این پولهای قلب مال این قالبها میباشد نهایت
خفیه ها مجبور شده اقرار کردند که ما پیروی شیطان کرده مرتکب این تقصیر شدیم
بعد از این اقرار ثبوت رسید که این خانمها با جوانان صاحب دولت دوست
شده بخانه ها فرستاده بعد رفقای خودشان را فرستاده هم بیچاره ها را
لخت کرده و هم بی عصمت نموده اند چند نفر بیچاره را که در یک گوشه پنهان
خانه نشسته و دیده اند بیچارگی اسباب قمار را به پیش آنها گذاشته آنها را متهم
بقمار کرده یا بدست حکومت داده و یا خودشان جریمه میکرده اند همه
دزد و دغل و جیب بر و زیر دست آنها کار کرده هر چه دزدیده اند بالمشارکه
قسمت نموده اند و گاه خانه یک معتبر را چاپیده بعد پیش صاحب خانه
رفته گرفتاری دزدان و استرداد مال را خبر داده گذشته از انعام برای

خودشان و دستها تهیه نموده نائل نشان و منصب و اعتبار گشته اند .

آنها را که قلابی زن گفته بحکومت تسلیم کرده اند معلوم شده است که اینها
بواسطه زنی و یا فقیری اسباب قلابی زیرا نجانه و مسکنهای مردم فرستاده
در جائی پنهان کروانیده شبانه بخانه مردم ریخته پولهای قلابی را با اسباب
قلابی بیرون آورده خانه های مردم را خراب میکرده اند .

باری - بعد از محاکمه محکمه عدلیه حکم کرده که چهار نفر از خفیه های پلیس بیک
اوغلی دوازده سال مغلولا در یک معدن و از اولاد و عیال دور عملگی نمایند
و تمامی مایملک آنها را ضبط کرده که فروخته در ادای ضرر اشخاصیکه بدون
جهت متهم قلم داده و معتکف محبس نموده اند بدهند و جمعی را که اینها باعث
حبس آن بیچارگان شده اند از حبس آزاد کرده اند .

اگرچه بحری پاشا هم در شورای دولت در تحت محاکمه آورده شده و مقصری
او هم بثبوت پیوسته است ولی هنوز حکمی که مکافات خیانت او باشد
داده نشده است . از بومی و غیر بومی عموم سکنه بیک اوغلی

و غلطه و اهالی دائره ششم تشکرنامه نوشته و بتوسط جمعیتی که مرکب از
معتبرین بوده اند در عمارت (یلدز) با علیحضرت سلطان داده با صدای
بلند (زنده باد سلطان عبدالحمید) گفته مظهر عاطفت گشته با کمال سرور
و انبساط و نشاط اول باداره روزنامه (ترجمان حقیقت) و بعد بسائر
ادارات روزنامه ها رفته اظهار امتنان نموده اند .

چون دائره جزای وزارت عدلیه کتابچه بوزارت عدلیه فرستاده و انها
کرده است که یکصد و سی و یکنفر از محکومین که در محبسهای ولایات موقوفند
بنا بلطف سلطان که بواسطه جشن ختنه ثلث مدت آنها بخشیده شده است
از حبس متخلص شوند لهذا وزارت عدلیه هم اسامی اشخاص مرقومه را نوشته
بولایات فرستاده است که آنها را از محبس آزاد نمایند .

بنا بحکم سلطان وزارت امور مذاهب قانونی مینویسد که بعد از این از
تبعه غیر مسلمه هر شخصی غیر مسلمان از مذاهب سائره غیر مسلمه میخواهد برای خود
زن بگیرد مثل سائر ممالک متمدنه وزارت امور مذاهب آنها را بواسطه نکاح

عرفی بیکدیگر بپیوندد — توضیح مطلب از قراریست که عرض میشود .
چون عثمانی از جمیع مذاهب عیسوی و یهودی تبعه دارد و اینها همیشه یکدیگر را
تکفیر کرده با یکدیگر وصلت نمیکنند ماهی نمیگذرد که چندین نفر از مرد و زن
بجهة انکه عاشق یکدیگر شده ابوین و علمای مذهب آنها مانع وصلت
عاشق و معشوق شده هر دو را یا بواسطه یا بلا واسطه بمحلهٔ خاموشان میفرستند
مثلا یک (کریک) که مذهب (ارتودکس) دارد بیک دختر ارمنی که مذهب
جرجیسی دارند عاشق شده بیکدیگر دست دوستی و از دواج را داده منتظر
وصلت میشوند از آنطرف پدر و مادر و اقوام و مامورین دینیه هر دو طرف
بمزاوجت آنها راضی نمیشوند و میخواهند که یا دختر و یا پسر یک مذهب را اختیار
نمایند که علمای آن مذهب صیغهٔ نکاح آنها را جاری کند و اینها هم این را
نپذیرفته از غلبهٔ عشق و سودا یا دیوانه شده و یا خودشان را میکشند .
بنابرین دولت مجبور شده است که در ممالک خود نکاح عرفی را جاری کند .
مدتی است که فیمابین وزارت مذاهب و بطریقخانه های تبعهٔ غیر مسلمه چند فقره

باعث اشکال و موجب قیل و قال شده است .
فقرات مذکوره از قرار ذیل است — اول هر حکمی که مجالس مخصوص هر ملت داده
از جانب مدعی و مدعی علیه پذیرفته نشود باید که دعوای آنها در محاکمه عدلیه استینافا
فصل و ختم شود . ثانی هر خلیفه که مقصر شد باید اول در محاکم عدلیه الولایات
که ماموریت دارد بدایة محاکمه شده بعد بر موجب قانون دعوای خود را
استیناف و تمیز کند . ثالث معلمخانه های عمومی باید که در تحت نظارت
وزارت علوم داخل شده مانند معلمخانه های اسلام تفتیش و تدقیق نماید
رابع بعد از این هر جا که میخواهند کلیسا و معلمخانه بسازند اگر باب عالی محذور ملکی به
بیند اذن بعمارت آنها ندهد .
بطریقخانه ها هم این تکالیف وزارت امور مذاهب را نپذیرفته مغایر با احکام
فرمانی که در باب امتیاز مذاهب عیسویه سلطان محمد فاتح اسلامبول داده و
سلاطین ماضیهٔ عثمانی تصدیق کرده اند میدانند و وزارت مشار الیها بر تکالیف
خود را موافق با احکام فرامین مذکوره دانسته بتکلیف خود اصرار دارد .

ازین بود که چند دفعه بطریق ملت ارامنه استعفا کرده وچون اهمیتی بآن

استعفا داده نشد باز استعفا اپس گرفتند این دفعه هم بطریق ملت روم

از بطریقی استعفا کرده و استعفای مشار الیه باسم دولت از جانب وزیر

امور مذاهب که هم وزیر عدلیه است پذیرفته شده است .

سبب عدم قبول و اصرار طرفین اگرچه معلوم است ولی چیزهای است مترجم

کرده بعرض حضور میرساند .

چون بعد از جنگ اخیر روس دولت عثمانی فهمید که امتیازات مذهبیه است

باعث اغفال تبعه و شورش و عصیان لهذا باجرای مطالب خود اصرار دارد

چه . مثلاً رهبانی از روسیه و یا از یونان و یا از فرانسه و یا از انگلیس و

امریک آمده اول یا یک مکتب و یا یک کنیسا میسازد و طبیب و طبیبه و

دوا و کتاب و پول گزاف هم از مجامع سیاسیه بنام مجامع دینیه میاورد

بنام اغوای رعیت گذاشته بیچاره جهلا الطریقه خود رغب میکرد و اند بعد از

مدتی که قدری داد طلب پیدا کرد بنای شکایات از مامورین دولت گذاشته

صدای خود شانرا بدربار دول میرسانند و آنوقت متبوع کشیشان از آنها

طرفداری کرده بمسئله دینی وضع مسئله سیاسیه داده انجام کار یک

مسئله یونان مثل مسئله لبنان و قره داغ و کرید و صرب و رومانیا

و گرجستان و بلغاریا و ارمنستان مطرح کرده در آخر انممالک از دول

اسلام مفروز و بممالک خود الحاق مینمایند .

وزارت جنگ

وزارت جنگ حکمی برئیس مکتب حربیه فرستاده که بعد از این هر شاگرد

هر درسی که میخواند عملیات نظامی آن درس را همان روز مشق کرده تا که آن

مشق را با دیگر در درس دیگر یاد ندهند .

در سابق عرض شد که وزارت جنگ مشیران هشتادو حکم کرده است

که افراد اسنان را (اشخاصی را میگویند که بیست الی بیست و شش سال از عمر آنها

گذشته است) داخل قرعه کرده از آنها بجهة هر اردو هر قدر لازم است سرباز نموده

و از فنون حاضر رکاب هر نفری که مدت نظامیه را تکمیل کرده یعنی در فوج

چهار سال خدمت نموده اند از موظفی یعنی افواجی که همیشه حاضر رکاب است
معاف داشته بسلک ردیف داخل نموده مرخص نمایند نظر باخبار روزنامهٔ
عثمانی بنابرین حکم وزیر جنگ از حاضرین هشتاد و پنجاه و دو هزار نفر تذکره
مرخصی گرفته و هشتاد و سه هزار نفر را از جوانان اهالی داخل افواج نموده اند .
وزارت جنگ بسرداران اردوی اول و دوم و چهارم و پنجم و ششم و هفتم
اخبار داده که هزار و یک تیپ سرباز و یک باطری و نیم توپ بجهة سفر
مهیا و آماده در سواحل نگاه بدارند . درین مدت پنجاه و سه روز یکصد و چهل
و دو نفر از صاحبمنصبان نظام بمنصب نایب اولی تا منصب میرتومانی نایل
گشته و سیصد و هشتاد و دو نفر هم بنشانهای عثمانی و مجیدی از مراتب مختلفه
مزین گردیده است .
چون وزارت جنگ به بیست و دو باطری توپ احتیاج داشته است بعد
العرض اعلیحضرت سلطان اذن داده است که ده باطری توپ (کروپ)
و دوازده باطری هم توپ (ارمسترونگ) و نصف قیمت این توپها معجّلاً از

خزانهٔ خاصهٔ سلطان و نصف دیگرش نیز معجّلاً از مخصصات وزارت
جنگ داده خواهد شد در (شاتاق) من محال (وان) و در (سعرد) من مضافات
(دیاربکر) دو باب سربازخانهٔ دو هزار نفری اهالی آن ولایات ساخته و
بوزارت جنگ بخشیده اند .

وزارت بحریه

چون هفتصد و بیست و یک نفر از افواج کشتیها مدت نظامیهٔ خودشان را
که پنج سال است در کشتیها بانجام رسانیده و بجهة افواج مذکوره از افراد قرعه
سه هزار و دویست و پانزده نفر از ولایات ساحلیه فرستاده بود
لهذا بافراد مذکوره تذکرهٔ مرخصی داده و بمملکت خودشان فرستاده شده اند
وزارت بحریه بجهة کشتیها و استحکامات بحریه چهل و دو عراده توپ
(نوردانفلید) خریده و قیمت آنها را هم از مخصصات بحریه کارسازی نموده است
بنا بدعوت صدارت عظمی (هوبارت) پاشای امیرال که از اعاظم وزرای
بحریه است با رفاقت وزیر بحریه هجدهم صفر بباب عالی رفته و در باب اصلاح

احوال و اتمام نقایص مراکب بحریه مذاکره نموده و حکمی صادر شده است
که تا در آخر ربیع الاول تمامی کشتیها را طوری مهیای سفر سازند که در هنگام
فراول بلاتعویق حرکت نمایند فردای روز مذکور وزارت بحریه بابل و
(قادص) تمام کشتیهای بخار را بسواحل جده میفرستند محول کشتیهای مذکور
عبارت از هزار نفر تفنگ انداز و توپچی است بنابرین حوادث اغلب
سیاسیون برآنند که این تهیه و تدارک بجهة سواحل سودانیه دیده میشود .
وزارت بحریه بجهة اصلاح بعض ماشینهای کشتی سازخانه پیش ازین از
لندن یک نفر استاد قابلی خواسته بود در آخر ماه صفر استاد مذکور
آمده است مقرر شده که باستاد موعی الیه ماهی شصت لیرای عثمانی ماهیانه
داده شود . کمپانی موسوم بشرکت خیریه عثمانیه که سی و دو فروند
کشتی بخاری دارد و در دریای سیاه و سفید رفت و آمد میکند .
بنابقرار داد وزارت بحریه هجده فروند کشتی بخاری دیگر بکشتی سازخانهای
لندن و اسلامبول و طولون سفارش نموده است .

اداره جان قورتاران = خلاص کننده مغروقین وزارت بحریه

در مدت پنجاه و سه روز اداره مذکوره در دریای سفید و دریای سیاه
و مرمره و در بحر احمر و در خلیج بصره یکصد و بیست و یک کشتی بادی و بخاری
و چکدری و معونه و قایق را از غرق رهانیده و غرق شدن بیست و
دو فروند مراکب بحریه و چهل و هفت نفر ذکور و اناث را بوزارت
جنگ خبر داده است .

اداره فانوسهای دریاها

چون مدت امتیاز کمپانی فانوسهای بغاز بحر سیاه و بحر سفید و دریای
مرمره بانجام رسیده لهذا اداره فانوسها بخدمت امتیاز کمپانی مذکور
دوازده سال افزوده و در شرطنامه قدیم هم بعض تعدیل و تسویه
نموده و بیست و یک فانوس نیز بر عدد فانوسهای قدیم زیاد کرده است

مشیریت توپخانه و قورخانه و فابریکهای دولتی

موسیو (ریو) نام تاجر که همیشه با مشیریت توپخانه معامله میکرد اظهار افلاس

کرده از مال مردم چهل هزار لیرا که معادل صد هزار تومان است خورده است
(شپکین) پاشای المانی که بجهة اصلاح حال حاضر کارخانجات دولتی
از برلن باسلامبول احضار شده بود (قسپافخانه) و (ماهوتبافخانه) و
(کرباسبافخانه) و (حریربافخانه) را تماشا کرده باستادهای آنها تشکر نموده است
و قرار داده است که بزودی هم (کاغذسازخانه) و (قندریزخانه) که مدتی است
از جهة عدم اداره معطل مانده و (شیشه‌گرخانه) که اسباب آن روبخرابی
گذاشته بود بزودی آنهارا هم اصلاح کرده بطوری بکار بیندازد که در خوبی
و ارزانی مصنوعات رقابت با امتعهٔ اوروپ کرده حتی المقدور اهالی را
از خرید امتعهٔ خارجه برهاند .

و (توپخانه) و (قورخانه) و (دباغخانه) و (دمرخانه) و (تفنگخانه) و (فشنگخانه)
و (کارتوشخانه) و (چاشنی‌سازخانه) و (مفتول‌کش‌خانه) که تختهٔ آهن و مس
وغیره هم میسازد را از نظر تفتیش گذرانده از حسن انتظامش اظهار تشکر نموده و ضرابخانه را
هم بازدید نموده و پسندیده است .

استادهای (ریخته‌گرخانه) عثمانی مقدار اجزای مایهٔ توپهای (اوجانیاس)
که در اطریش از فولاد و مس وغیره ریخته میشود کشف نموده بعد از انداختن
هزار و دویست تیر در پی یکدیگر نترکیده و گرفتار آسیبی هم نشده لهذا قرار
بر این شده است که بعد از این توپهای ته پر را از این مایه ریخته بسازند .
در این مدت پنجاه و سه روز مشیریت توپخانه و قورخانه دوازده توپ ته پر
و پنج هزار تفنگ شاسپو و دو هزار شمشیر و بیست هزار جفت چکمه و نیم چکمه
و پنجاه هزار دست لباس و سه کرور فشنگ فلزی و دویست هزار (کارتوش)
توپ بمامورین انبارها تسلیم نموده است .

وزارت مالیه

مدتی است وزارت مالیه مشغول تنظیم کتابچه دخل و خرج دولت است
از قراریکه روزنامه ها مینویسند وزارت مشار الیها تقریر خیلی مفصلی نوشته
و به ثبوت رسانیده است که با این وضع حاضر بودجه را بر وجه مطلوب یعنی دخل
و خرج را در یک میزان ارائه نمودن ممکن نیست مگر بابعالی یا از عموم مخارج

درصد دو کسر کرده و یا در همان نسبت مالیاتی احداث نماید که فیمابین
دخل و خرج تساوی حاصل شود .

چون بابعالی میداند که در این وقت ضرورت و پریشانی اهالی احداث
مالیات جدید موجب صداع بیش از پیش باعث خرابی ملک و ملت است
لهذا قرار داده است که بعض مامورین بیلزوم را از ماموریت عفو کرده
و ماهیانه های عموم نوکر دیوان و وظیفه خوران که بیش از ده تومان ماهیانه
میگیرند درصد یک کسر نماید . وزارت مالیه بانک را تامین کرده است
که سال آینده ماهیانه قشون و مامورین ماه بماه از بانک داده شود .

و باز مقرر شده که حدود ولایات را در یک نسبت صحیحه تحدید کرده ولایت را [۱]
لوا [۲] و لوا را قضا [۳] و قضا را ناحیه [۴] و ناحیه را ضابطه [۵]
کرده بدینواسطه مخارج را تقلیل و هم امور انضباط را محکم نماید .

باز از خزانه مالیه در قیمت صد هزار لیرا مجیدی نقره بضرابخانه داده شده که پنجشاهی
و ده شاهی و قران عثمانی قطع نمایند و مقرر شده است که صد دیناری سکه

[۱] ولایت مثلاً تبریز است که حاکمش یکی از وزراست که والی مینامند ولایت یا صد و پنجاه یا صد و بیست لیرا ماهیانه میگیرد یا در بار اعظم حق تجاره دارد [۲] لوا مثل خوی است که سنجاق هم میگویند حاکمش که متصرف مینامند صد و بیست یا هشتاد یا پنجاه لیرا مواجب میگیرد یا در بار حق تجاره ندارد [۳] قضا مثل سلماس است که حاکمش را قایمقام مینامند یا بیست و پنج یا هفده و نیم و یا دوازده و نیم لیرا ماهیانه میگیرد حق تجاره ندارد یا متصرف است [۴] ناحیه جزو قضا است که حاکمش را مدیر مینامند ماهی ده یا هفت و نیم و یا پنج لیرا ماهیانه میگیرد حق تجاره ندارد یا قایمقام است [۵] ضابطه جزو ناحیه است که حاکمش را [illegible] ضابطه میگویند [illegible] — مترجم

مغشوشه قدیم در قیمت یکشاهی و یکشاهیهای قدیم در قیمت نیم شاهی در ایادی
ناس متداول شود و قرانهای ایران و روپیه های هند را بضرابخانه داده اند
که قیمت حقیقی آنها را معین نمایند که در آن قیمت در صورت سکه در ممالک
عثمانی متداول شود .

وزارت مالیه

ششماهه ماهیانه تمامی مامورین کشوری و لشکری این سال را پرداخته و
قرار گذاشته که اول ماه مارت رومی سه ماهه ماهیانه باقی را داده و سه ماهه
دیگر را در سال آینده بپردازد . از دهم محرم الحرام تا چهارم
ربیع الاول در قیمت اسناد دولت درصد یک تنزل دیده میشود و با این جمله
باز قیمت آنها رو بتنزل است . بعض سیاسیون بر آنند که تنزل قیمت
اسناد از تدارکات قشون است که این روزها در وزارت جنگ دیده میشود .
شورای مالیه قرار داده است که اگر اصحاب مطالبات دیون غیر منتظمه بنصف
طلب خودشان راضی شوند خزانه تعهد نماید که در مدت سه سال بقیه طلب
آنها را بدهد و اغلب صاحبان طلب بدین معامله راضی شده اند .

(دیون غیر منتظمه از آن قرضی است که در وقت سلطان عبد العزیز نمک

صد لیرائی با تنزیل گزاف بصرافان داده در مقابلش سی الی چهل لیرا گرفته

و سالهاست که تنزیل میدهند . مترجم)

وزارت علوم

پیش از این گرامر و سنتاکس شاپال را داده بود بر اسلوب جدید بترکی نقل

کرده و بجهة طلاب مدارس که فرانسه یاد بگیرند بهر جا فرستاده بود این دفعه هم

(تطبیقات شاپال) را بترکی نقل کرده نشر نمود چون لغاتهای ترکی و غیره که

که تا حال متداول بود خیلی غلط داشت و طلاب کماهی حقها مستفید نمیشدند

لهذا شمس الدین سامی بیک) که در زبان لاتین و یونان و فرانسه و عربی

و فارسی و ترکی ادیب کامل و اریب فاضل است وزارت مشار الیها

متحمل مخارج مشار الیه شده (قاموس فرانساوی) نام کتاب را در دو جلد

تالیف کرده جنس اعلای آنرا یک لیرا و جنس عادی آنرا به چاریک لیرا

میفروشد این کتاب ده هزار جلد کتابخانه های پاریس و لندن و وین

و برلن خریده اند اصطلاحات علمی و فنی و ضروب امثال را جامع است

حالا هم مولف مشار الیه قاموس عثمانی را تالیف مینماید این کتاب هم مثل

قاموس فرانساوی است از ترکی و عربی و فارسی بفرانسه تا امروز جزو بیست و

هشتم کتاب مذکور طبع و نشر شده و بقیه اش هم در دست تالیف و طبع و نشر است

(قاموس جغرافیا و اساطیر و اسامی مشاهیر) را هم بترکی ترجمه کردانیده نشر نموده است

(اکونومی پولیتیک) و (حقوق ملل) و (جغرافیای کبیر) را هم بترکی ترجمه کردانیده است

انکه در دار التالیف حالا تمام نشده (کتاب تاریخ کاشغر) و (مشاهیر اسلام) است

کتاب مذکور عبارت از ترجمه احوال صد و چند هزار نفر مشاهیر اسلام است .

از مشاهیر آنانکه تصویر دارند صورتهای آنان هم بواسطه (فتولیطوگراف) بکتاب

مذکور نقل میشود ترجمه حال هر یکی از مشاهیر را در یک جزو مینویسند .

وزارت مشار الیها در اسلامبول چهار و در بیک اوغلی دو و در اسکدار

دو باب مکتب ابتدائیه اناث گشاده و باین مکاتب بقدر هزار شاگرد پذیرفته است

باتکم سلطانی در اسلامبول و در جوار (چغال اوغلی) وزارت علوم زمین خانه

عارف پاشا را خریده یک باب معلمخانهٔ السنه میسازد و مخارج این معلمخانه از مخصصات وزارت علوم داده خواهد شد در این معلمخانه غیر از السنه شرقیه و غربیه و عادات و اخلاق اقوام و جغرافیای بسیط مبسوط شاگردان دائمی این مکتب از شاگردان منتهی مکاتب رشدیه و اعدادیه انتخاب میشود .

این معلمخانه لیلی و نهاری است بجهت هر شاگرد سالی در چهار قسط فقط سی عدد لیرای عثمانی گرفته میشود که مدت تحصیل این معلمخانه سه سال است هر شاگردی که از این معلمخانه منتهی شده شهادت نامه بگیرد در امور داخلیه و خارجیه و سیاحیه و جغرافیائیه دولت استخدام خواهد شد مخارج خوراک پوشاک و کتاب و حق تعلیم وغیره شاگردان راجع باداره معلمخانه است حلیه نهاری هم از سائر اشخاص قبول خواهد کرد و بجهت حق از آن شاگردان ماهی یک لیرا خواهد گرفت .

و خط سلطانی بوزارت علوم آمده و حکم شده است که در سال آینده مراکز عموم ولایات یکباب مکتب سلطانی بنا نموده اند که طلاب ولایات من بعد بجهت تکمیل علوم و فنون بمدارس عالیه اسلامبول محتاج نشوند .

معلمخانه های مسطوره در ذیل را وزارت علوم در ولایات بنا و انشا نموده است در سیروس بجهت صد نفر یک مکتب رشدی ذکور و بجهت پنجاه نفر یک مکتب رشدی اناث در قرن کلیسا (من قضاهای ولایت (ادرنه) بجهت پسران و دختران دو باب مکتب ابتدائی - در بیت المقدس بجهت دختران و پسران دو باب مکتب رشدی در قرای ملحقهٔ بیت المقدس پنجاه و دو باب مکتب رشدی .

در موصل بجهت دختران و پسران دو باب مکتب رشدی .

و در دهات موصل یکصد و بیست و سه باب مکتب ابتدائی .

موزهٔ دولت عثمانی

هر نوع آثار و مسکوکات عتیقه نفیسه که در دوائر دولت بوده کاملا برداشته و بموزه خانه داده شده است جناب سعادتماب حمدی افندی که در حکاکی و نقاشی و هیکلتراشی از مشاهیر و رئیس موزه است بموزهٔ سلطانی خیلی نظم داده و در حقیقه بمرتبه موزه های درجه اولی رسانیده است بنا بحکم سلطان مقرر شده است که بعد از این از تماشائیان موزه در مقابل دو ریال ایران رسم دخول گرفته

و این مبلغ بجهة دست آوردن آثار عتیقه خرج شود .

رصدخانه عثمانی

از رصدخانه بروزنامه‌ها اطلاع داده شده که چون (پولس بروکس) نام ستاره دنباله دار روز بروز بنزدیکی آفتاب میآید لهذا نزدیک است که ستاره مذکور برای العین دیده شود .

از ارصادات سنه حالیه مفهوم و معلوم میشود که خالهای روی آفتاب روز بروز زیاد میشود حتی در ماه تشرین اول مقدار خالهای روی شمس بشصت و شش رسیده است .

موسیو (ان . پالیک) که از زمره هیأتیون و از مشاهیر منجمین و مأمور رصدخانه وین بوده است در تاریخ بیست و هشتم نوامبر هذه السنه میلادی سیاره فیمابین مشتری و مریخ جسته است که با این ستاره عده سیارات بدویست و سی و پنج رسیده است .

دار الترجمهٔ خاصهٔ همایونی